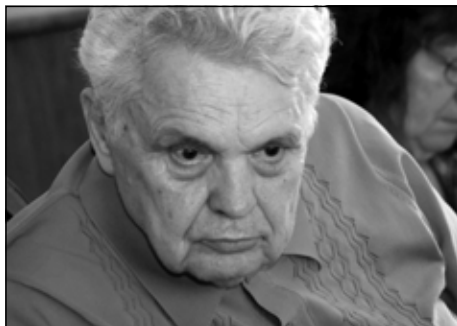

Keuler Jenő

Nézelődve

Zenei képfűzér Horváth Ödön haiku-strófáinak szövegére
Útmutató a zenemű megszólaltatásához

A zenei kompozíció 5+7+5 haiku-strófából összeállított zenei képfűzér. Előadásához két szolista közreműködése és egy elektroakusztikus hangfelvétel lejátszása szükséges, HIFI-minőségű hangosítással. Az elektroakusztikus szólamként használandó hangfelvételeken kívül komplexebb felvételeket is készítettem, egyrészt annak érdekében, hogy az előadók jó áttekintést szerezhessenek a teljes zeneműről, másrészt

hogy egyedül gyakorolva is hallgathassák partnerük szólamát. Ennek értelmében a mellékelt CD-lemezen négy hangfelvétel található:

1. a teljes hangfelvétel szintetikus ének- és csellóhanggal,
2. a csellószólamot is tartalmazó hangfelvétel énekhang nélkül,
3. az énekszólamot is tartalmazó hangfelvétel cselló nélkül,
4. a koncertelőadáshoz szükséges hangfelvétel a szólisták szólamai nélkül.

(Ha a szükség úgy kívánja, a kompozíció egyedül csak az énekes szolista közreműködésével is előadható, ez esetben a csellószólamot is tartalmazó hangfelvétel használandó.)

Az előadás fő nehézsége abban rejlik, hogy a *hangfelvétel ritmikája*, noha szigorúan 2/2-ben van lejegyezve, *nem mindig követhető könnyen*, és a szólistáknak a hangfelvétel tempóváltozás nélküli történésével együtt haladva kell szabadabban muzsikálva szinkronban maradniuk.

Különösen az *énekszólamban* feltűnő ez a kétféleség. A dallam a versmondás hanglejtését és beszédritmusát követi a gondolati tartalom alakulásának megfelelő tempóban és gondolatritmusban. Ez viszont nem mindig illeszkedik az idő múlását tempóváltozás nélkül mérő 2/2-es lejegyzéshez. Mindebből következően az énekesnek több helyen is szembesülnie kell szólamában természetellenesnek látszó ritmuslejegyzésekkel. E ritmusok valóban természetellenesek, ha 2/2-ben (esetleg 4/4-ben) számolva szigorú pontossággal próbálja kivitelezni őket az előadó, de ha a versek gondolati tartalmából és szövegritmusából kiindulva keresi a megoldást, módot találhat rá, hogy szólamát a leginkább odaillő hanghordozással, kényelmesen formálva, a leírtakhoz jól közelítő ritmusban közvetítse a szerzői üzenetet.

A *csellószólam ritmikája* valamivel harmonikusabban illeszkedik a 2/2-es ütemmutatóhoz, ezért, ha a csellista sikeresen igazodik a hangfelvétel törté-

néséhez, dallamával *biztosabb igazodási felületet nyújthat az énekesnek az időbeli tájékozódáshoz*. Mindazonáltal, a csellószólamban is előfordulnak a kelleténél bonyolultabb kottaképeknek tetsző ritmusok. A megoldás kulcsa itt sem a ritmus matematikai pontosságú kivitelezése, hanem az, hogy a csellista, (a hangfelvétel zenei történéseinek figyelembevételével) *partnerként igazodjék az énekes szólista szabadabb, parlandószerű dallamvezetéséhez is*, így találva meg a legkényelmesebb előadói alapállást a mű zenébe foglalt költői üzenetének tolmácsolásához. (Feltehetően játéktechnikai szempontból is akad néhány kényelmetlen állás a csellószólamban. Ezek helyein esetleg más megoldás is kereshető az éppen ott aktuális hangkészlet és zenei gesztus megőrzése mellett.)

A hangfelvétellel való összjáték megkönnyítése érdekében a stímmek mellett particseliát is készítettem, amely *kivonatoltan* tartalmazza a hangfelvételtől leginkább kihallatszó történéseket. Szöveges bejegyzések tájékoztatnak arról, hogy mikor milyen hangszínnel hallhatók a lejegyzett eseménysorok, illetve történelmi folyamatok. A partitúra-kivonat elektronikus szólamának zongorán való megszólaltatását nem támogatom, mert a hangfelvétel bizonyos hangszínein a hallható hangmagasság nem azonos a referencia-hangmagassággal, s ezért zongorán hangozva hamisan cseng. (Nem beszélve arról, hogy a letét némely helyen két kézzel lejátszhatatlan.) Elkészítettem a mű teljes partitúráját is, de ez inkább csak *követőpartitúrának* való, mert néhány helyen egyetlen ütem foglal el egy egész partitúraoldalt, s ezért vezényléshez használni kényelmetlen lehet.

Nézelődve

- 1 Lassan leveti ♪ sárga köpenyét az ősz ♪ s szélre akasztja.
- 2 A domboldalon ♪ magasba-futó lépcsők ♪ végén csak felhők.
- 3 Egy falka galamb ♪ felröppen, körberöpül ♪ és elül megint.
- 4 Árnyékom lesz a ♪ fénytől, de az árnyékban ♪ megválok tőle.
- 5 Öreg kerítés ♪ megsebesült léceit ♪ pók kötözgeti.

- 1 A hangyabolynál ♪ valami történhetett, ♪ oly nagy a nyüzsgés.
- 2 Kis karcsú madár ♪ oldalra hajtja fejét ♪ úgy csodálkozik.
- 3 Ez a sok ember ♪ tesz-vesz, tevékenykedik; ♪ mi lesz belőle?
- 4 Soha nem látott ♪ tömeg hallgatja végig ♪ egy ember szavát.
- 5 „Jöjj te is, te is; ♪ jöjjetek mindannyian; ♪ kertünk kivirult!”
- 6 Piros léggömbök ♪ milyen hevesen vágynak ♪ szabadulásra.
- 7 Sziklatetőről ♪ sokkal nagyobb kísértés ♪ madárrá válni.

- 1 Erdei patak ♪ völgyében félénk lények ♪ távoli nesze.
- 2 Hegyi patak szól; ♪ a sima, kerek kövek ♪ csupán hallgatnak.
- 3 Kövek nem szólnak, ♪ de a csontok szót kérnek ♪ a temetőben.
- 4 Gyertyája fényét, ♪ hogy mások ne láthassák, ♪ inkább elfújja.
- 5 A sziklán megtört ♪ hullám cseppjei újra ♪ hullámmá válnak.